

Međunarodni računovodstveni standard 33

Zarade po dionici

Cilj

1. Cilj ovog Standarda je da propiše principe utvrđivanja i prezentacije zarada po dionici, kako bi se unaprijedilo upoređivanje uspješnosti različitih subjekata u istom izvještajnom periodu te upoređivanje različitih izvještajnih perioda istog subjekta. Iako podaci o zaradama po dionici imaju ograničenja zbog različitih računovodstvenih politika koje se mogu koristiti radi utvrđivanja “zarada”, dosljedno utvrđen zajednički nazivnik poboljšava finansijsko izvještavanje. Fokus ovog Standarda je na zajedničkom nazivniku pri računanju zarada po dionici.

Djelokrug

2. Ovaj Standard treba primjenjivati na:
 - (a) odvojene ili pojedinačne finansijske izvještaje subjekta:
 - (i) čijim se običnim dionicama ili potencijalnim običnim dionicama trguje na javnom tržištu (domaćoj ili inostranoj berzi ili izvanberzanskom tržištu, uključujući lokalna i regionalna tržišta) ili
 - (ii) koji podnosi, ili je u postupku podnošenja, svoje finansijske izvještaje komisiji za vrijednosne papire ili drugom regulatornom tijelu u svrhu emisije običnih dionica na javnom tržištu; i
 - (b) konsolidirane finansijske izvještaje grupe s matičnim subjektom:
 - (i) čijim se običnim dionicama ili potencijalnim običnim dionicama trguje na javnom tržištu (domaćoj ili inostranoj berzi ili izvanberzanskom tržištu, uključujući lokalna i regionalna tržišta) ili
 - (ii) koji podnosi, ili je u postupku podnošenja, svoje finansijske izvještaje komisiji za vrijednosne papire ili drugom regulatornom tijelu u svrhu emisije običnih dionica na javnom tržištu.
3. Subjekt koji objavljuje zarade po dionici treba te zarade po dionici računati i objavljivati u skladu s ovim Standardom.
4. Kada subjekt prezentira i konsolidirane finansijske izvještaje i odvojene finansijske izvještaje pripremljene u skladu s MSFI 10- *Konsolidirani finansijski izvještaji* i MRS 27 - *Odvojeni finansijski izvještaji*, objavljivanja zahtijevana ovim Standardom moraju biti prezentirana isključivo na osnovu konsolidiranih informacija. Subjekt koji izabere da svoje zarade po dionici objavljuje na osnovu svojih odvojenih finansijskih izvještaja te informacije o zaradama po dionici treba prezentirati samo u izvještaju o

sveobuhvatnoj dobiti. Subjekt takve informacije o zaradama po dionici ne treba prezentirati u konsolidiranim finansijskim izvještajima.

- 4A. Ako subjekt stavke dobiti ili gubitka prezentira u odvojenom izvještaju na način opisan u tački 10A. u MRS 1 - *Prezentacija finansijskih izvještaja* (izmijenjen 2011.), on zarade po dionici prezentira samo u tom odvojenom izvještaju.

Definicije

5. Sljedeći pojmovi se u ovom Standardu koriste u ovom značenju:

Antirazrjeđivanje je uvećanje zarada po dionici ili umanjeње gubitka po dionici koje nastaje pod pretpostavkom da su konvertibilni instrumenti zamijenjeni, da su opcije ili varanti iskorišteni, ili da su obične dionice emitirane nakon ispunjavanja utvrđenih uvjeta.

Ugovor o uvjetnoj emisiji dionica je sporazum o emisiji dionica koji zavisi od ispunjavanja utvrđenih uvjeta.

Dionice koje se emitiraju uvjetno su obične dionice koje se mogu emitirati za malu ili nikakvu novčanu ili drugu naknadu nakon ispunjavanja utvrđenih uvjeta iz ugovora o uvjetnoj emisiji dionica.

Razrjeđivanje je umanjeње zarada po dionici ili uvećanje gubitka po dionici koje je rezultat pretpostavke da su konvertibilni instrumenti zamijenjeni, da su opcije ili varanti iskorišteni, ili da su obične dionice emitirane nakon ispunjavanja utvrđenih uvjeta.

Opcije, varanti i njihovi ekvivalenti su finansijski instrumenti koji imaoću daju pravo na kupovinu običnih dionica.

Obična dionica je vlasnički instrument koji je podređen svim drugim klasama vlasničkih instrumenata.

Potencijalna obična dionica je finansijski instrument ili drugi ugovor koji svom imaoću može dati pravo na obične dionice.

Opcije prodaje običnih dionica su ugovori koji imaoću daju pravo da proda obične dionice po određenoj cijeni tokom određenog perioda.

6. Obične dionice učestvuju u dobiti perioda tek nakon što su učestovale druge vrste dionica poput povlaštenih dionica. Subjekt može imati više od jedne klase običnih dionica. Obične dionice iste klase imaju ista prava na primanje dividendi.
7. Primjeri potencijalnih običnih dionica su:
- (a) finansijske obaveze ili vlasnički instrumenti, uključujući povlaštene dionice, kada se mogu zamijeniti za obične dionice;
 - (b) opcije i varanti;
 - (c) dionice koje bi se emitirale nakon ispunjenja uvjeta koji proizlaze iz ugovornih aranžmana, kao što su kupovina poslovanja ili druge imovine.
8. Osim kada je drugačije napomenuto, pojmovi definirani u MRS 32- *Finansijski instrumenti: prezentacija* se u ovom Standardu koriste sa značenjima navedenim u tački 11. iz MRS 32. MRS 32 definira finansijske instrumente, finansijsku imovinu,

finansijske obaveze i vlasničke instrumente, te daje smjernice za primjenu tih definicija. MSFI 13 - *Mjerenje fer vrijednosti* definira fer vrijednost i postavlja zahtjeve za primjenu te definicije.

Mjerenje

Osnovne zarade po dionici

9. **Subjekt treba izračunati iznose osnovnih zarada po dionici za dobit ili gubitak koji se može pripisati vlasnicima običnih dionica matičnog subjekta i, ako se prezentira, za dobit ili gubitak iz neprekinutog poslovanja koji se može pripisati tim dioničarima.**
10. **Osnovne zarade po dionici se računaju dijeljenjem dobiti ili gubitka koji se može pripisati vlasnicima običnih dionica matičnog subjekta (brojnik) s ponderiranim prosječnim brojem običnih dionica u opticaju (nazivnik) tokom perioda.**
11. Cilj informacija o osnovnim zaradama po dionici je da se omogući mjerenje učešća svake obične dionice matičnog subjekta u rezultatima subjekta tokom izvještajnog perioda.

Zarade

12. **Za svrhu računanja osnovnih zarada po dionici, iznosi koji se mogu pripisati običnim dioničarima matičnog subjekta u pogledu:**
 - (a) **dobiti ili gubitka iz neprekinutog poslovanja koji se može pripisati matičnom subjektu, i**
 - (b) **dobiti ili gubitka koji se može pripisati matičnom subjektu****trebaju biti iznosi pod (a) i (b) usklađeni za iznose povlaštenih dividendi nakon oporezivanja, razlike nastale pri podmirenju povlaštenih dionica i ostale slične efekte povlaštenih dionica klasificiranih kao kapital.**
13. Sve stavke prihoda i rashoda koje se mogu pripisati vlasnicima običnih dionica matičnog subjekta koje su priznate u nekom periodu, uključujući porezne rashode i dividende za povlaštene dionice klasificirane kao obaveze se uključuju pri utvrđivanju dobiti ili gubitka za period koji se može pripisati običnim dioničarima matičnog subjekta (vidjeti MRS 1).
14. Iznos povlaštenih dividendi nakon oporezivanja koji se oduzima od dobiti ili gubitka je:
 - (a) iznos nakon oporezivanja svih povlaštenih dividendi za nekumulativne povlaštene dionice objavljen za period; i
 - (b) iznos nakon oporezivanja povlaštenih dividendi za kumulativne povlaštene dionice zahtijevan za period, bez obzira na to jesu li dividende objavljene ili ne. Iznos povlaštenih dividendi za taj period ne uključuje iznos svih povlaštenih dividendi za kumulativne povlaštene dionice isplaćen ili objavljen tokom tekućeg perioda u odnosu na prethodne periode.

15. Povlaštene dionice koje daju nisku početnu dividendu da bi se subjektu nadoknadila prodaja povlaštenih dionica uz popust, ili dividendu iznad tržišnog iznosa u kasnijim periodima da bi se ulagačima nadoknadila kupovinu povlaštenih dionica po premijskoj cijeni, ponekad se nazivaju povlaštene dionice s rastućom stopom. Svaki originalni popust ili premijska cijena na povlaštene dionice s rastućom stopom se amortizira do zadržane zarade primjenom metode efektivne kamate te se u svrhu računanja zarada po dionici tretira kao povlaštena dividenda.
16. Povlaštene dionice se mogu otkupiti na osnovu tendera koji subjekt ponudi dioničarima. Iznos za koji fer vrijednost naknade plaćene povlaštenim dioničarima premašuje knjigovodstvenu vrijednost povlaštenih dionica predstavlja prinos povlaštenim dioničarima te tereti zadržanu dobit subjekta. Taj iznos se oduzima prilikom računanja dobiti ili gubitka koji se može pripisati običnim dioničarima matičnog subjekta.
17. Subjekt može podstaknuti prijevremenu zamjenu konvertibilnih povlaštenih dionica povoljnim promjenama prvobitnih uvjeta zamjene ili plaćanjem dodatne naknade. Iznos za koji fer vrijednost običnih dionica ili neke druge plaćene naknade premašuje fer vrijednost običnih dionica koje bi se emitirale po prvobitnim uvjetima zamjene predstavlja prinos povlaštenim dioničarima, te se oduzima prilikom računanja dobiti ili gubitka koji se može pripisati običnim dioničarima matičnog subjekta.
18. Svaki iznos knjigovodstvene vrijednosti povlaštenih dionica koji premašuje fer vrijednost naknade plaćene za njihovo izmirenje se dodaje prilikom računanja dobiti ili gubitka koji se može pripisati običnim dioničarima matičnog subjekta.

Dionice

19. **U svrhu računanja osnovnih zarada po dionici, broj običnih dionica treba biti ponderirani prosječni broj običnih dionica u opticaju tokom perioda.**
20. Upotreba ponderiranog prosječnog broja običnih dionica u opticaju tokom perioda odražava mogućnost da se iznos dioničkog kapitala tokom perioda mijenjao kao rezultat većeg ili manjeg broja dionica koje su bile u opticaju u bilo kojem trenutku. Ponderirani prosječni broj običnih dionica u opticaju tokom perioda je broj običnih dionica u opticaju na početku perioda, usklađen s brojem običnih dionica koje su ponovo otkupljene ili emitirane tokom perioda pomnožen s ponderiranim vremenskim faktorom. Ponderirani vremenski faktor je broj dana tokom kojih su dionice u opticaju kao udio u ukupnom broju dana tog perioda; u mnogim slučajevima je dovoljna razumna aproksimacija ponderiranog prosjeka.
21. Dionice se obično uključuju u ponderirani prosječni broj dionica od datuma kada naknada postane naplativa (to je obično datum emisije dionica), na primjer:
 - (a) obične dionice emitirane u zamjenu za novac se uključuju kada je novac naplativ;
 - (b) obične dionice emitirane prilikom dobrovoljnog ponovnog ulaganja dividendi u obične ili povlaštene dionice se uključuju kada se dividende ponovo ulože;

- (c) obične dionice emitirane kao rezultat zamjene dužničkog instrumenta za obične dionice se uključuju od datuma na koji se kamate prestanu obračunavati;
- (d) obične dionice emitirane umjesto kamata ili glavnice od drugih finansijskih instrumenata se uključuju od datuma na koji se kamate prestanu obračunavati;
- (e) obične dionice emitirane u zamjenu za podmirenje obaveze subjekta se uključuju od datuma podmirenja;
- (f) obične dionice emitirane kao naknada za stjecanje imovine koja nije novac se uključuju od datuma na koji je stjecanje priznato; i
- (g) obične dionice emitirane za pružanje usluga subjektu se uključuju po pružanju usluga.

Vrijeme uključivanja običnih dionica određuju uvjeti vezani za njihovo emitiranje. Sadržaj svakog ugovora koji se odnosi na emitiranje je potrebno razmotriti s dužnom pažnjom.

22. Obične dionice emitirane kao dio naknade prenesene u poslovnoj kombinaciji se uključuju u ponderirani prosječni broj dionica od datuma stjecanja. To je zbog toga što stjecalac dobit i gubitke stečenog subjekta uključuje u svoj izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti od tog datuma.
23. Obične dionice koje će se emitirati nakon zamjene instrumenta koji se obavezno mora zamijeniti se uključuju pri računanju osnovnih zarada po dionici od datuma sklapanja ugovora.
24. Dionice koje se emitiraju uvjetno se tretiraju kao dionice u opticaju i uključuju se pri računanju osnovnih zarada po dionici samo od datuma kada se zadovolje svi potrebni uvjeti (tj. kada se ti događaji dogode). Dionice koje se emitiraju tek nakon proteka nekog vremena nisu dionice koje se emitiraju uvjetno, zato što je protok vremena sigurna stvar. Obične dionice u opticaju koje se mogu uvjetno povratiti (tj. opozvati) se ne tretiraju kao dionice u opticaju i isključuju se pri računanju osnovnih zarada po dionici sve do datuma na koji dionice više nisu predmet opoziva.
25. [brisan]
26. **Ponderirani prosječni broj običnih dionica u opticaju tokom perioda i za sve prezentirane periode treba uskladiti za događaje, osim konverzija potencijalnih običnih dionica, zbog kojih je broj običnih dionica u opticaju promijenjen bez odgovarajuće promjene resursa.**
27. Obične dionice se mogu emitirati, ili se broj običnih dionica u opticaju može smanjiti, bez odgovarajućih promjena resursa. Primjeri uključuju:
 - (a) kapitalizaciju ili besplatnu emisiju (koja se ponekad naziva i dividenda isplaćena u vidu novih dionica);
 - (b) element besplatnosti u svim ostalim emisijama, na primjer element besplatnosti pri emitiranju prava postojećim dioničarima;
 - (c) cijepanje (podjelu) dionica; i
 - (d) obrnuto cijepanje dionica (ukrupnjavanje dionica).

28. Pri kapitalizaciji, besplatnoj emisiji ili cijepanju dionica, obične dionice se postojećim dioničarima emitiraju bez dodatne naknade. Prema tome, broj običnih dionica u opticaju se povećava bez povećanja resursa. Broj običnih dionica u opticaju prije tog događaja se usklađuje za proporcionalnu promjenu broja običnih dionica u opticaju kao da se događaj desio na početku najranijeg prezentiranog perioda. Na primjer, pri emitiranju dvije besplatne dionice na jednu običnu, broj običnih dionica u opticaju prije tog emitiranja se množi s tri da bi se dobio novi ukupan broj običnih dionica, ili s dva da bi se dobio broj dodatnih običnih dionica.
29. Ukрупnjavanjem običnih dionica se obično smanjuje broj običnih dionica u opticaju bez odgovarajućeg smanjenja resursa. Međutim, kada je ukupni efekat zapravo ponovni otkup dionica po fer vrijednosti, smanjenje broja običnih dionica u opticaju je rezultat odgovarajućeg smanjenja resursa. Primjer je ukрупnjavanja dionica u kombinaciji s posebnom dividendom. Ponderirani prosječni broj običnih dionica u opticaju za period u kojem je izvršena kombinirana transakcija se usklađuje za smanjenje broja običnih dionica od datuma kada je priznata posebna dividenda.

Razrijeđene zarade po dionici

30. **Subjekt iznose razrijeđenih zarada po dionici treba izračunati za dobit ili gubitak koji se može pripisati vlasnicima običnih dionica matičnog subjekta te za, ako se prezentira, dobit ili gubitak iz neprekinutog poslovanja koji se može pripisati tim dioničarima.**
31. **Za svrhu računanja razrijeđenih zarada po dionici, subjekt treba izvršiti usklađivanje dobiti ili gubitka koji se može pripisati vlasnicima običnih dionica matičnog subjekta, kao i ponderiranog prosječnog broja dionica u opticaju, za efekte svih razrjeđujućih potencijalnih običnih dionica.**
32. Cilj razrijeđenih zarada po dionici je dosljedan cilju osnovnih zarada po dionici – omogućiti mjerenje udjela svake obične dionice u ukupnim rezultatima poslovanja subjekta – istovremeno uzimajući u obzir efekte svih razrjeđujućih potencijalnih običnih dionica u opticaju tokom perioda. Kao rezultat:
- (a) dobit ili gubitak koji se može pripisati vlasnicima običnih dionica matičnog subjekta se povećava za iznos dividendi poslije oporezivanja i kamata priznatih u periodu u vezi s razrjeđujućim potencijalnim običnim dionicama te se usklađuje za sve druge promjene prihoda ili rashoda koje bi mogle proizaći iz konverzije razrjeđujućih potencijalnih običnih dionica; i
 - (b) ponderirani prosječni broj običnih dionica u opticaju se povećava za ponderirani prosječni broj dodatnih običnih dionica koje bi bile u opticaju pod pretpostavkom konverzije svih razrjeđujućih potencijalnih običnih dionica.

Zarade

33. **Za svrhu računanja razrijeđenih zarada po dionici, subjekt treba uskladiti dobit ili gubitak koji se može pripisati vlasnicima običnih dionica**

matičnog subjekta, izračunat u skladu s tačkom 12., za efekte nakon oporezivanja:

- (a) svih dividendi ili drugih stavki povezanih s razrjeđujućim potencijalnim običnim dionicama koje su oduzete prilikom računanja dobiti ili gubitka pripisivog vlasnicima običnih dionica matičnog subjekta izračunatog u skladu s tačkom 12.;
- (b) svih kamata priznatih u periodu koje su povezane s razrjeđujućim potencijalnim običnim dionicama; i
- (c) svih drugih promjena u prihodima ili rashodima koje bi bile rezultat konverzije razrjeđujućih potencijalnih običnih dionica.

34. Nakon što se potencijalne obične dionice zamijene za obične dionice, stavke navedene u tački 33. podtačke (a)-(c) se više ne pojavljuju. Umjesto toga, nove obične dionice imaju pravo na učešće u dobiti ili gubitku koji se može pripisati vlasnicima običnih dionica matičnog subjekta. Prema tome, dobit ili gubitak koji se može pripisati vlasnicima običnih dionica matičnog subjekta izračunat u skladu s tačkom 12. se usklađuje za stavke navedene u tački 33. podtačke (a)-(c) i sve povezane poreze. Rashodi povezani s potencijalnim običnim dionicama uključuju troškove transakcije i popuste koji se obračunavaju u skladu s metodom efektivne kamate (vidjeti tačku 9. u MRS 39 - *Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje*, izmijenjenom 2003.).

35. Konverzija potencijalnih običnih dionica može dovesti do posljedičnih promjena u prihodima ili rashodima. Na primjer, smanjenje rashoda kamate povezane s potencijalnim običnim dionicama i proizašlo povećanje dobiti ili smanjenje gubitka mogu dovesti do povećanja rashoda povezanih s nediskrecionim planom učešća zaposlenih u raspodjeli dobiti. Za svrhu računanja razrijeđenih zarada po dionici, dobit ili gubitak koji se može pripisati vlasnicima običnih dionica matičnog subjekta se usklađuje za sve takve posljedične promjene u prihodima ili rashodima.

Dionice

36. **Za svrhu računanja razrijeđenih zarada po dionici, broj običnih dionica je ponderirani prosječni broj običnih dionica izračunat u skladu s tačkama 19. i 26., plus ponderirani prosječni broj običnih dionica koje bi se emitirale prilikom konverzije svih razrjeđujućih potencijalnih običnih dionica u obične dionice. Razrjeđujuće potencijalne obične dionice se smatraju zamijenjenim za obične dionice na početku perioda ili, ako se to desi kasnije, na datum emisije potencijalnih običnih dionica.**

37. Razrjeđujuće potencijalne obične dionice se trebaju utvrditi nezavisno za svaki prezentirani period. Broj razrjeđujućih potencijalnih običnih dionica uključenih u period od početka godine do određenog datuma u toku godine nije ponderirani prosjek razrjeđujućih potencijalnih običnih dionica uključen u svako računanje u međuperiodu.

38. Potencijalne obične dionice se ponderiraju za period u kojem su u opticaju. Potencijalne obične dionice koje su povučene ili kojima je dozvoljeno da isteknu tokom perioda se uključuju pri računanju razrijeđenih zarada po dionici samo za onaj dio perioda tokom kojeg su u opticaju. Potencijalne obične dionice

koje se tokom perioda mijenjaju za obične dionice se uključuju pri računanju razrijeđenih zarada po dionici od početka perioda do datuma konverzije; od datuma konverzije, proizašle obične dionice se uključuju i u osnovne i u razrijeđene zarade po dionici.

39. Broj običnih dionica koji bi se emitirao prilikom konverzije razrjeđujućih potencijalnih običnih dionica se utvrđuje na osnovu uvjeta potencijalnih običnih dionica. Kada postoji više od jednog osnova za konverziju, računanje pretpostavlja stopu konverzije ili cijenu izvršenja koja je najpogodnija za imaoa potencijalnih običnih dionica.
40. Zavisni subjekt, zajednički poduhvat ili pridruženi subjekt može stranama koje nisu njegov matični subjekt niti ulagači sa zajedničkom kontrolom nad, ili značajnim utjecajem nad, subjektom u koji je izvršeno ulaganje, emitirati potencijalne obične dionice koje su zamjenjive za obične dionice zavisnog subjekta, zajedničkog poduhvata ili pridruženog subjekta, ili za obične dionice matičnog subjekta ili ulagača sa zajedničkom kontrolom nad, ili značajnim utjecajem (izvještajni subjekt) nad, subjektom u koji je izvršeno ulaganje. Ako te potencijalne obične dionice zavisnog subjekta, zajedničkog poduhvata ili pridruženog subjekta imaju razrjeđujući učinak na osnovne zarade izvještajnog subjekta po dionici, iste se uključuju pri računanju razrijeđenih zarada po dionici.

Razrjeđujuće potencijalne obične dionice

41. **Potencijalne obične dionice se trebaju tretirati kao razrjeđujuće onda, i samo onda, kada bi njihova zamjena za obične dionice smanjila zarade po dionici ili povećala gubitak po dionici iz neprekinutog poslovanja.**
42. Subjekt koristi dobit ili gubitak iz neprekinutog poslovanja koji se može pripisati matičnom subjektu kao kontrolni broj kako bi se utvrdilo jesu li potencijalne obične dionice razrjeđujuće ili nerazrjeđujuće. Dobit ili gubitak iz neprekinutog poslovanja koji se mogu pripisati matičnom subjektu se usklađuje u skladu s tačkom 12. i isključuje stavke povezane s prekinutim poslovanjem.
43. Potencijalne obične dionice su nerazrjeđujuće ako bi njihova zamjena za obične dionice povećala zarade po dionici ili smanjila gubitak po dionici iz neprekinutog poslovanja. Računanje razrijeđenih zarada po dionici ne pretpostavlja zamjenu, stjecanje ili drugo emitiranje potencijalnih običnih dionica koje bi imalo nerazrjeđujući učinak na zarade po dionici.
44. Prilikom utvrđivanja jesu li potencijalne obične dionice razrjeđujuće ili nerazrjeđujuće, svaka emisija ili serija potencijalnih običnih dionica se razmatra zasebno umjesto zajedno. Redoslijed kojim se potencijalne obične dionice razmatraju može utjecati na to jesu li razrjeđujuće ili ne. Prema tome, kako bi se maksimalno povećalo razrjeđivanje osnovnih zarada po dionici, svaka emisija ili serija potencijalnih običnih dionica se razmatra redoslijedom od najviše razrjeđujuće do najmanje razrjeđujuće, tj. razrjeđujuće potencijalne obične dionice sa najnižom "zaradom po inkrementalnoj dionici" se uključuju pri računanju razrijeđene zarade po dionici prije onih s većom zaradom po inkrementalnoj dionici. Opcije i varanti se generalno uključuju prvi jer ne utječu na brojnik u računanju.

Opcije, varanti i njihovi ekvivalenti

45. **Za svrhu računanja razrijeđenih zarada po dionici, subjekt treba pretpostaviti izvršenja razrjeđujućih opcija i varanata subjekta. Pretpostavljeni priliv od tih instrumenata se treba posmatrati kao da je primljen od emisije običnih dionica po prosječnoj tržišnoj cijeni običnih dionica tokom perioda. Razlika između broja emitiranih običnih dionica i broja običnih dionica koje bi bile emitirane po prosječnoj tržišnoj cijeni običnih dionica tokom perioda se treba tretirati kao emitiranje običnih dionica bez naknade.**
46. Opcije i varanti su razrjeđujući ako bi doveli do emisije običnih dionica za cijenu nižu od prosječne tržišne cijene običnih dionica tokom perioda. Iznos razrjeđivanja je prosječna tržišna cijena običnih dionica tokom perioda umanjena za cijenu pri emisiji. Prema tome, da bi se izračunale razrijeđene zarade po dionici, potencijalne obične dionice se tretiraju kao da sadrže oboje od sljedećeg:
- (a) ugovor o emisiji određenog broja običnih dionica po njihovoj prosječnoj tržišnoj cijeni tokom perioda. Pretpostavka je da takve obične dionice imaju fer cijenu te da nisu ni razrjeđujuće ni nerazrjeđujuće. One se zanemaruju prilikom računanja razrijeđenih zarada po dionici;
 - (b) ugovor o emisiji preostalih običnih dionica bez naknade. Takve obične dionice ne generiraju prilive i nemaju efekat na dobit ili gubitak koji se mogu pripisati običnim dionicama u opticaju. Prema tome, takve dionice su razrjeđujuće te se prilikom računanja razrijeđenih zarada po dionici dodaju broju običnih dionica u opticaju.
47. Opcije i varanti imaju razrjeđujući efekat samo onda kada prosječna tržišna cijena običnih dionica tokom perioda premašuje cijenu izvršenja opcija ili varanata (tj. oni su "in the money"). Ranije objavljene zarade po dionici se ne usklađuju retroaktivno kako bi odrazile promjene cijena običnih dionica.
- 47.A Za dioničke opcije i druge aranžmane plaćanja zasnovane na dionicama na koje se primjenjuje MSFI 2 - *Plaćanje temeljeno na dionicama*, cijena pri emisiji spomenuta u tački 46. i cijena izvršenja spomenuta u tački 47. trebaju uključiti fer vrijednost (izmjerenu u skladu s MSFI 2) svih dobara ili usluga koje će subjektu biti pružene u budućnosti u okviru dioničke opcije ili drugog aranžmana plaćanja zasnovanog na dionicama.
48. Dioničke opcije zaposlenih s fiksnim ili odredivim uvjetima te nestečene obične dionice se pri računanju razrijeđenih zarada po dionici tretiraju kao opcije, iako mogu biti uvjetovane stjecanjem prava. One se tretiraju kao dionice u opticaju na datum dodjeljivanja. Dioničke opcije zaposlenih koje se zasnivaju na učinku se tretiraju kao dionice koje se emitiraju uvjetno zbog toga što njihova emisija zavisi od ispunjavanja određenih uvjeta mimo protoka vremena.

Konvertibilni instrumenti

49. Razrjeđujući efekat konvertibilnih instrumenata se treba izraziti kroz razrijeđene zarade po dionici u skladu s tačkama 33. i 36.
50. Konvertibilne povlaštene dionice su nerazrjeđujuće kad god iznos dividende za takve dionice koja je objavljena u ili akumulirana za tekući period po običnoj

dionici koja se može steći prilikom konverzije premašuje osnovne zarade po dionici. Slično tome, konvertibilni dug je nerazrjeđujući kad god je njegova kamata po običnoj dionici (umanjena za porez i druge promjene u prihodima i rashodima) koja se može steći prilikom konverzije premašuje osnovne zarade po dionici.

51. Otkup ili podstaknuta (inducirana) konverzija konvertibilnih povlaštenih dionica može utjecati samo na dio konvertibilnih povlaštenih dionica koje su prethodno bile u opticaju. U takvim slučajevima, svaki višak naknade opisan u tački 17. se pripisuje onim dionicama koje su otkupljene ili zamijenjene kako bi se utvrdilo jesu li preostale povlaštene dionice u opticaju razrjeđujuće. Otkupljene ili zamijenjene dionice se posmatraju zasebno od onih dionica koje nisu otkupljene niti zamijenjene.

Dionice koje se emitiraju uvjetno

52. Kao i kod računanja osnovnih zarada po dionici, i dionice koje se emitiraju uvjetno se tretiraju kao dionice u opticaju i uključuju se pri računanju razrijeđenih zarada po dionici ukoliko su ispunjeni potrebni uvjeti (tj. događaji su se desili). Dionice koje se emitiraju uvjetno se uključuju od početka perioda (ili od datuma ugovora o uvjetnim dionicama, ako je kasniji). Ako ovi uvjeti nisu ispunjeni, broj dionica koje se emitiraju uvjetno uključenih pri računanju razrijeđenih zarada po dionici se zasniva na broju dionica koje bi se mogle emitirati ako bi kraj perioda bio i kraj perioda za uvjetno emitiranje. Nije dozvoljeno prepravljjanje ako kada istekne period za uvjetno emitiranje nisu ispunjeni uvjeti.
53. Ako je stjecanje ili održavanje određenog iznosa zarada za neki period uvjet za uvjetno emitiranje te ako je taj iznos ostvaren na kraju izvještajnog perioda ali se mora održavati i tokom dodatnog perioda nakon kraja izvještajnog perioda, tada se dodatne obične dionice pri računanju razrijeđenih zarada po dionici tretiraju kao da su u opticaju, ako je efekat rezrjeđujući. U tom slučaju, računanje razrijeđenih zarada po dionici se zasniva na broju običnih dionica koje bi se emitirale kada bi iznos zarada na kraju izvještajnog perioda bio iznos zarade na kraju perioda za uvjetno emitiranje. S obzirom na to da se zarade u budućem periodu mogu promijeniti, računanje osnovnih zarada po dionici ne uključuje takve obične dionice koje se emitiraju uvjetno sve do kraja perioda za uvjetno emitiranje jer nisu ispunjeni svi neophodni uvjeti.
54. Broj običnih dionica koje se mogu uvjetno emitirati može zavisiti od buduće tržišne cijene običnih dionica. U tom slučaju, ako je efekat razrjeđujući, računanje razrijeđenih zarada po dionici se zasniva na broju običnih dionica koje bi bile emitirane ako bi tržišna cijena na kraju izvještajnog perioda bila tržišna cijena na kraju perioda za uvjetno emitiranje. Ako se uvjet zasniva na prosjeku tržišnih cijena tokom vremenskog perioda koji traje i nakon kraja izvještajnog perioda, koristi se prosjek za period koji je protekao. Zbog toga što se tržišna cijena može promijeniti u budućem periodu, računanje osnovnih zarada po dionici ne uključuje takve obične dionice koje se emitiraju uvjetno sve do kraja perioda za uvjetno emitiranje jer nisu ispunjeni svi neophodni uvjeti.
55. Broj običnih dionica koje se mogu uvjetno emitirati može zavisiti od budućih zarada i budućih cijena običnih dionica. U takvim slučajevima, broj običnih dionica uključenih pri računanju razrijeđenih zarada po dionici se zasniva na oba

uvjeta (tj. na dotadašnjoj zaradi i na trenutnoj tržišnoj cijeni na kraju izvještajnog perioda). Obične dionice koje se mogu uvjetno emitirati se ne uključuju pri računanju razrijeđenih zarada po dionici, osim kada su ispunjena oba uvjeta.

56. U drugim slučajevima, broj običnih dionica koje se mogu uvjetno emitirati zavisi od uvjeta koji nisu ni zarada ni tržišna cijena (na primjer, otvaranje određenog broja maloprodajnih objekata). U takvim slučajevima, uz pretpostavku da se trenutni status uvjeta neće mijenjati do kraja perioda za uvjetnu emisiju, obične dionice koje se emitiraju uvjetno se uključuju pri računanju razrijeđenih zarada po dionici u skladu sa statusom na kraju izvještajnog perioda.
57. Potencijalne obične dionice koje se uvjetno emitiraju (osim onih obuhvaćenih ugovorom o uvjetnim dionicama poput konvertibilnih instrumenata koji se mogu uvjetno emitirati) uključuju se pri računanju razrijeđenih zarada po dionici na sljedeći način:
- (a) subjekt utvrđuje može li se pretpostaviti da će se potencijalne obične dionice moći emitirati na osnovu uvjeta određenih za njihovu emisiju u skladu sa odredbama o običnim dionicama koje se uvjetno emitiraju iz tačaka 52.-56.; i
 - (b) ako bi se te potencijalne obične dionice trebale odraziti u razrijeđenim zaradama po dionici, subjekt utvrđuje njihov utjecaj na računanje razrijeđenih zarada po dionici prateći odredbe o opcijama i varantima iz tačaka 45.-48., odredbe o konvertibilnim instrumentima iz tačaka 49.-51., odredbe o ugovorima koji se mogu podmiriti običnim dionicama ili novcem iz tačaka 58.-61., ili druge odredbe koje odgovaraju.

Međutim, za svrhu računanja razrijeđenih zarada po dionici se ne polazi od pretpostavke izvršenja ili konverzije osim kada postoji pretpostavka izvršenja ili konverzije sličnih potencijalnih običnih dionica u opticaju koje se ne emitiraju uvjetno.

Ugovori koji se mogu podmiriti običnim dionicama ili novcem

58. **Kada je subjekt emitirao ugovor koji se po njegovom izboru može izmiriti običnim dionicama ili novcem, on treba pretpostaviti da će ugovor biti izmiren običnim dionicama, a proizašle potencijalne obične dionice se trebaju uključiti u razrijeđene zarade po dionici ukoliko je efekat razrjeđujući.**
59. Kada se takav ugovor za računovodstvene svrhe prezentira kao imovina ili obaveza, ili ima komponentu kapitala i komponentu obaveze, subjekt treba uskladiti brojnik za sve promjene u dobiti ili gubitku koje bi tokom perioda nastale da je ugovor u potpunosti bio klasificiran kao vlasnički instrument. To usklađivanje je slično usklađivanjima propisanim u tački 33.
60. **Za ugovore koji se mogu izmiriti običnim dionicama ili novcem na osnovu opcije imaoca, pri računanju razrijeđenih zarada po dionici se treba koristiti izmirivanje u novcu ili izmirivanje u običnim dionicama, zavisno od toga koje je više razrjeđujuće.**
61. Primjer ugovora koji se može izmiriti običnim dionicama ili novcem je dužnički instrument koji, po dospelju, subjektu daje neograničeno pravo da glavnice

podmiri novcem ili vlastitim običnim dionicama. Drugi primjer je pisana opcija prodaje koja imaocu daje izbor između izmirenja običnim dionicama ili novcem.

Kupljene opcije

62. Ugovori kao što su kupljene opcije prodaje i kupljene opcije kupovine (tj. opcije koje subjekt drži za vlastite obične dionice) se ne uključuju pri računanju razrijeđenih zarada po dionici zato što bi njihovo uključivanje djelovalo nerazrjeđujuće. Opcija prodaje bi bila ostvarena samo ako bi izvršna cijena bila viša od tržišne cijene, a opcija kupovine bi bila ostvarena samo ako bi izvršna cijena bila niža od tržišne cijene.

Pisane opcije prodaje

63. Ugovori koji od subjekta zahtijevaju da otkupi vlastite dionice, kao što su pisane opcije prodaje i terminski ugovori o kupovini, odražavaju se pri računanju razrijeđenih zarada po dionici ako je efekat razrjeđujući. Ako su tokom perioda ti ugovori "in the money" (tj. cijena izvršenja ili izmirenja je viša od prosječne tržišne cijene za taj period), potencijalni razrjeđujući efekat na zarade po dionici se treba računati ovako:
- (a) pretpostavlja se da će se na početku perioda emitirati dovoljno običnih dionica (po prosječnoj tržišnoj cijeni tokom perioda) kako bi se ostvario priliv neophodan za ispunjenje ugovora;
 - (b) pretpostavlja se da se priliv od emisije koristi za ispunjenje ugovora (tj. za ponovni otkup običnih dionica); i
 - (c) inkrementalne obične dionice (razlika između pretpostavljenog broja emitiranih običnih dionica i broja običnih dionica koje su primljene ispunjenjem ugovora) se treba uključiti pri računanju razrijeđenih zarada po dionici.

Retroaktivna usklađivanja

64. Ako se broj običnih ili potencijalnih običnih dionica u opticaju poveća kao rezultat kapitalizacije, besplatne emisije ili cijepanja dionica, ili smanji kao rezultat obrnutog cijepanja dionica, računanje osnovnih i razrijeđenih zarada po dionici se za sve prezentirane periode treba retroaktivno uskladiti. Ako se ove promjene dogode nakon kraja izvještajnog perioda, ali prije nego što se odobri objavljivanje finansijskih izvještaja, računanje po dionici se za te i sve prezentirane finansijske izvještaje za ranije periode treba zasnivati na novom broju dionica. Potrebno je objaviti činjenicu da izračuni po dionici odražavaju takve promjene broja dionica. Pored toga, osnovne i razrijeđene zarade po dionici se za sve prezentirane periode trebaju uskladiti za efekte grešaka i usklađivanja koja proizlaze iz promjena računovodstvenih politika obračunatih retroaktivno.
65. Subjekt razrijeđene zarade po dionici za prethodne prezentirane periode ne prepravlja zbog promjena pretpostavki korištenih pri računanju zarada po dionici niti zbog zamjene potencijalnih običnih dionica za obične dionice.

Prezentacija

66. **Subjekt u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti treba prezentirati osnovne i razrijeđene zarade po dionici za dobit ili gubitak neprekinutih poslovanja perioda koji se može pripisati vlasnicima običnih dionica matičnog subjekta te za dobit ili gubitak perioda koji se može pripisati vlasnicima matičnog subjekta za svaku klasu običnih dionica koja ima različito pravo učešća u raspodjeli dobiti perioda. Subjekt osnovne i razrijeđene zarade po dionici treba prezentirati pridajući jednaku važnost svim prezentiranim periodima.**
67. Zarade po dionici se prezentiraju za svaki period za koji se prezentira izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti. Ako se razrijeđene zarade po dionici uvrste u izvještaj za makar jedan period, trebaju se uvrstiti i za sve ostale prezentirane periode, čak i ako su razrijeđene zarade jednake osnovnim zaradama po dionici. Ako su osnovne i razrijeđene zarade po dionici jednake, u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti se može izvršiti dvojna prezentacija u jednom redu.
- 67.A Ako subjekt stavke dobiti ili gubitka prezentira u zasebnom izvještaju kako je opisano u tački 10.A iz MRS 1 (izmijenjenom 2011.), on u tom zasebnom izvještaju prezentira osnovne i razrijeđene zarade po dionici, onako kako se zahtijeva u tačkama 66. i 67.
68. **Subjekt koji izvještava o prekinutom poslovanju treba objaviti iznose osnovnih i razrijeđenih zarada po dionici za prekinuto poslovanje ili u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti ili u bilješkama.**
- 68.A Ako subjekt stavke dobiti ili gubitka prezentira u zasebnom izvještaju kako je opisano u tački 10.A. iz MRS 1 (izmijenjenom 2011.), on u tom zasebnom izvještaju ili bilješkama prezentira i osnovne i razrijeđene zarade po dionici za prekinuto poslovanje, onako kako se zahtijeva u tački 68.
69. **Subjekt treba prezentirati osnovne i razrijeđene zarade po dionici, čak i ako su iznosi negativni (tj. ako je u pitanju gubitak po dionici).**

Objavlivanje

70. **Subjekt treba objaviti sljedeće:**
- (a) **iznose koje je prilikom računanja osnovnih i razrijeđenih zarada po dionici koristio kao brojnike, kao i usklađenje tih iznosa za dobit ili gubitak perioda koji se može pripisati matičnom subjektu. To usklađivanje treba uključiti pojedinačni efekt svake klase instrumenata koja utječe na zarade po dionici;**
 - (b) **ponderirani prosječni broj običnih dionica koji je korišten kao nazivnik prilikom računanja osnovnih i razrijeđenih zarada po dionici, kao i međusobno usklađivanje tih nazivnika. To usklađivanje treba uključiti pojedinačni efekt svake klase instrumenata koja utječe na zarade po dionici;**
 - (c) **instrumente (uključujući dionice koje se emitiraju uvjetno) koji bi potencijalno mogli razrijediti osnovne zarade po dionici u budućnosti, ali nisu bili uključeni pri računanju razrijeđenih**

zarada po dionici jer su nerazrjeđujući za prezentirani period ili periode;

- (d) opis transakcija s običnim dionicama ili potencijalnim običnim dionicama, osim onih koje su iskazane u skladu s tačkom 64., koje se dese nakon izvještajnog perioda i koje bi značajno promijenile broj običnih dionica ili potencijalnih običnih dionica u opticaju na kraju perioda da su se te transakcije desile prije kraja izvještajnog perioda.

71. Primjeri transakcija iz tačke 70.(d) uključuju:

- (a) emisije dionica za novac;
- (b) emisije dionica kada se priliv koristi za otplatu duga ili povlaštenih dionica u opticaju na kraju izvještajnog perioda;
- (c) otkup običnih dionica u opticaju;
- (d) zamjenu ili izvršenje potencijalnih običnih dionica u opticaju na kraju izvještajnog perioda za obične dionice;
- (e) emisiju opcija, varanata ili konvertibilnih instrumenata; i
- (f) ispunjavanje uvjeta koji bi za rezultat imali emisiju dionica koje se emitiraju uvjetno.

Iznosi zarada po dionici se ne usklađuju za takve transakcije koje se dese nakon izvještajnog perioda jer takve transakcije ne utječu na iznos kapitala koji se koristi za stvaranje dobiti ili gubitka perioda.

72. Finansijski instrumenti i drugi ugovori koji stvaraju potencijalne obične dionice mogu uključivati uvjete i okolnosti koje utječu na mjerenje osnovnih i razrijeđenih zarada po dionici. Ti uvjeti i okolnosti mogu određivati jesu li neke potencijalne obične dionice razrjeđujuće i, ako jesu, kakav je efekat na ponderirani prosječni broj dionica u opticaju te sva naknadna usklađivanja dobiti ili gubitka koja se mogu pripisati vlasnicima običnih dionica. Podstiče se objavljivanje uvjeta takvih finansijskih instrumenata i drugih ugovora, osim ako se ne zahtijeva drugačije (vidjeti MSFI 7 - *Finansijski instrumenti: objavljivanja*).

73. Ako subjekt, pored osnovnih i razrijeđenih zarada po dionici, objavljuje iznose po dionici primjenom neke iskazane komponente izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti koju ne zahtijeva ovaj Standard, takve iznose treba računati primjenom ponderiranog prosječnog broja običnih dionica utvrđenog u skladu sa ovim Standardom. Osnovne i razrijeđene iznose po dionici koji se odnose na tu komponentu treba objaviti pridajući im jednaku važnost te prezentirati u bilješkama. Subjekt treba navesti na kojoj osnovi je utvrđen brojnik (brojnici), kao i jesu li prikazani iznosi po dionici prije ili poslije oporezivanja. Ako se koristi komponenta izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti koja nije iskazana kao posebna stavka u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti, treba se izvršiti usklađivanje između korištene komponente i stavke iskazane u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti.

73A. Tačka 73. se također primjenjuje na subjekt koji, pored osnovnih i razrijeđenih zarada po dionici, objavljuje iznose po dionici primjenom neke stavke dobiti ili gubitka iskazane u izvještaju, a koju ne zahtijeva ovaj Standard.

Datum stupanja na snagu

74. Subjekt ovaj Standard treba primjenjivati na godišnje periode koji počinju 1. januara 2005. godine ili kasnije. Ranija primjena se podstiče. Ako subjekt ovaj Standard primijeni na period koji počinje prije 1. januara 2005. godine, tu činjenicu treba objaviti.
- 74.A MRS 1 (revidiran 2007.) je izmijenio terminologiju korištenu u svim MSFI. Pored toga, dodate su tačke 4A., 67A., 68A. i 73A. Subjekt te izmjene i dopune treba primjenjivati na godišnje periode koji počinju 1. januara 2009. godine ili kasnije. Ako subjekt primijeni MRS 1 (izmijenjen 2007.) na neki raniji period, i izmjene i dopune se primjenjuju na taj raniji period.
- 74.B MSFI 10 i MSFI 11 - *Zajednički aranžmani*, objavljeni u maju 2011. godine, izmijenili su tačke 4., 40. i A.11. Subjekt te izmjene i dopune treba primijeniti kada primjenjuje MSFI 10 i MSFI 11.
- 74.C MSFI 13, objavljen u maju 2011. godine, izmijenio je tačke 8., 47A. i A2. Subjekt te izmjene i dopune treba primijeniti kada primjenjuje MSFI 13.
- 74.D Odredbama *Prezentacije stavki ostale sveobuhvatne dobiti* (Izmjene i dopune MRS 1), objavljenim u junu 2011. godine, izmijenjene su tačke 4A., 67A., 68A. i 73A. Subjekt te izmjene i dopune treba primijeniti kada primjenjuje MRS 1 izmijenjen u junu 2011. godine.
- 74.E *[Ova tačka se odnosi na izmjene i dopune koje još uvijek nisu stupile na snagu te stoga nije uključena u ovo izdanje.]*

Povlačenje ostalih objava

75. Ovaj Standard zamjenjuje MRS 33- *Zarade po dionici* (objavljen 1997. godine).
76. Ovaj Standard zamjenjuje SIC 24 - *Zarade po dionici – finansijski instrumenti i drugi ugovori koji se mogu podmiriti dionicama*.

Dodatak A

Uputstvo za primjenu

Ovaj dodatak je sastavni dio ovog Standarda.

Dobit ili gubitak koji se može pripisati matičnom subjektu

- A1. Za svrhu računanja zarada po dionici na osnovu konsolidiranih finansijskih izvještaja, dobit ili gubitak koji se mogu pripisati matičnom subjektu podrazumijevaju dobit ili gubitak konsolidiranog subjekta nakon usklađivanja za manjinske udjele.

Emisije prava

- A2. Emisija običnih dionica u vrijeme izvršenja ili zamjene potencijalnih običnih dionica obično ne dovodi do elementa besplatnosti. Razlog za to je to što se potencijalne obične dionice obično emitiraju po fer vrijednosti, što dovodi do proporcionalne promjene resursa koji su subjektu na raspolaganju. Međutim, kada se radi o emisiji prava, izvršna cijena je često niža od fer vrijednosti dionica. Prema tome, kao što je napomenuto u tački 27.(b), takva emisija prava uključuje element besplatnosti. Ako se emisija prava ponudi svim sadašnjim dioničarima, broj običnih dionica koji će se koristiti pri računanju osnovnih i razrijeđenih zarada po dionici za sve periode prije te emisije prava je broj običnih dionica u opticaju prije emisije, pomnožen sa sljedećim faktorom:

Fer vrijednost po dionici neposredno prije ostvarenja prava

Teoretska fer vrijednost po dionici bez prava

Teoretska fer vrijednost po dionici bez prava se računa tako što se ukupnoj fer vrijednosti dionica neposredno prije ostvarivanja prava dodaju prilivi od ostvarenja tih prava, pa se podijeli s brojem dionica u opticaju nakon ostvarenja tih prava. Tamo gdje će se takvim pravima javno trgovati prije datuma ostvarenja odvojeno od dionica, fer vrijednost se mjeri na kraju posljednjeg dana na koji se tim dionicama trgovalo zajedno s tim pravima.

Kontrolni broj

- A3. Za svrhu isticanja primjene pojma kontrolnog broja opisanog u tačkama 42. i 43., pretpostavimo da subjekt ima dobit od neprekinutog poslovanja koja se može pripisati matičnom subjektu u iznosu od 4.800 VJ¹, gubitak od prekinutog poslovanja koji se može pripisati matičnom subjektu u iznosu od 7.200 VJ, gubitak koji se može pripisati matičnom subjektu u iznosu od 2.400 VJ, kao i 2.000 običnih dionica i 400 potencijalnih običnih dionica u opticaju. Osnovna zarada po dionici subjekta je 2,40 VJ za neprekinuto poslovanje, -3,60 VJ za prekinuto poslovanje i -1,20 VJ za gubitak. Ovih 400 potencijalnih običnih dionica je uključeno pri računanju razrijeđenih zarada po dionici jer je krajnji iznos zarade po dionici od 2,00 VJ za neprekinuto poslovanje razrjeđujući, pretpostavljajući nepostojanje

¹ U ovom uputstvu, novčani iznosi su izraženi u "valutnim jedinicama" (VJ).

utjecaja tih 400 potencijalnih običnih dionica na dobit ili gubitak. S obzirom na to da je dobit od neprekinutog poslovanja koja se može pripisati matičnom subjektu kontrolni broj, subjekt navedenih 400 potencijalnih običnih dionica također uključuje pri računanju ostalih zarada po dionici, iako su nastale zarade po dionici nerazrjeđujuće za njihove uporedive osnovne zarade po dionici, tj. gubitak po dionici je manji (-3,00 VJ po dionici za gubitak od prekinutog poslovanja i -1,00 VJ po dionici za gubitak).

Prosječna tržišna cijena običnih dionica

- A4. Za svrhu računanja razrijeđenih zarada po dionici, prosječna tržišna cijena običnih dionica za koje se pretpostavlja da su emitirane se računa na osnovu prosječne tržišne cijene običnih dionica tokom perioda. Teoretski, svaka tržišna transakcija za obične dionice subjekta bi se mogla uključiti pri utvrđivanju prosječne tržišne cijene. U praktičnom smislu, međutim, obično je savim dovoljan jednostavni prosjek sedmičnih ili mjesečnih cijena.
- A5. Općenito govoreći, zaključne tržišne cijene su prikladne za računanje prosječne tržišne cijene. Međutim, kada cijene značajno variraju, prosjek visokih i niskih cijena obično daje reprezentativniju cijenu. Metoda koja se koristi za računanje prosječne tržišne cijene se treba koristiti dosljedno osim ako zbog promijenjenih uvjeta više nije reprezentativna. Na primjer, subjekt koji nekoliko godina s relativno stabilnim cijenama za računanje prosječne tržišne cijene koristi zaključne tržišne cijene može preći na korištenje prosjeka visokih i niskih cijena ako cijene počnu značajno varirati pa zaključne tržišne cijene prestanu davati reprezentativnu prosječnu cijenu.

Opcije, varanti i njihovi ekvivalenti

- A6. Pretpostavlja se da su opcije ili varanti za kupovinu konvertibilnih instrumenata iskorišteni za kupovinu konvertibilnih instrumenata kada god prosječne cijene i konvertibilnog instrumenta i običnih dionica koje se mogu steći nakon zamjene premašuju cijenu izvršenja opcija ili varanata. Međutim, izvršenje se ne pretpostavlja osim kad se pretpostavlja zamjena sličnih konvertibilnih instrumenata u opticaju, ako postoje.
- A7. Opcije ili varanti mogu dopuštati ili zahtijevati nuđenje dužničkih ili drugih instrumenata subjekta (ili njegovog matičnog ili zavisnog subjekta) prilikom plaćanja cijele ili dijela cijene izvršenja. Prilikom računanja razrijeđenih zarada po dionici, ove opcije ili varanti imaju razrjeđujući efekat ako (a) prosječna tržišna cijena povezanih običnih dionica za period premašuje cijenu izvršenja ili (b) je prodajna cijena instrumenta koji se nudi niža od cijene po kojoj bi se taj instrument mogao ponuditi kroz sporazum o opciji ili varantu te nastali diskont formira efektivnu izvršnu cijenu ispod tržišne cijene običnih dionica koja se može dobiti po izvršenju. Pri računanju razrijeđenih zarada po dionici, pretpostavlja se da su te opcije ili varanti izvršeni te da su dužnički ili drugi instrumenti ponuđeni. Ako je za imaoa opcije ili varanta povoljnija ponuda u novcu i ugovor dozvoljava ponude u novcu, ponuda u novcu se pretpostavlja. Kamate (umanjene za porez) na svaki dug za koji se pretpostavlja da će biti ponuđen se ponovo dodaju kao usklađenje brojnika.

- A8. Slično se tretiraju povlaštene dionice koje imaju slične odredbe ili drugi instrumenti koji sadrže opcije zamjene koje ulagaču dozvoljavaju da u novcu plati za povoljniju stopu zamjene.
- A9. Osnovni uvjeti određenih opcija ili varanata mogu zahtijevati da se prilivi primljeni od izvršenja tih instrumenata koriste za ponovni otkup dužničkih ili drugih instrumenata subjekta (ili njegovog matičnog ili zavisnog subjekta). Prilikom računanja razrijeđenih zarada po dionici, pretpostavlja se da će te opcije ili varanti biti izvršeni te primljeni prilivi iskorišteni za ponovni otkup duga po njegovoj prosječnoj tržišnoj cijeni umjesto za kupovinu običnih dionica. Međutim, prilikom računanja razrijeđenih zarada po dionici se uzima u obzir iznos u kojem priliv primljen za pretpostavljeno izvršenje premašuje iznos korišten za pretpostavljeni otkup duga (tj. iznos za koji se pretpostavlja da je iskorišten za ponovni otkup običnih dionica). Kamate (umanjene za porez) na svaki dug za koji se pretpostavlja da će biti otkupljen se ponovo dodaju kao usklađenje brojnika.

Pisane opcije prodaje

- A10. Za svrhu prikazivanja primjene tačke 63., pretpostavimo da subjekt u opticaju ima 120 pisanih opcija prodaje za svoje obične dionice s cijenom izvršenja od 35 VJ. Prosječna tržišna cijena njegovih običnih dionica za period iznosi 28 VJ. Prilikom računanja razrijeđenih zarada po dionici, subjekt pretpostavlja da je na početku perioda emitirao 150 dionica po cijeni od 28 VJ po dionici kako bi ispunio svoju obavezu za opciju prodaje u iznosu od 4.200 VJ. Razlika između 150 emitiranih običnih dionica i 120 običnih dionica primljenih radi ispunjavanja obaveza za opciju prodaje (30 inkrementalnih običnih dionica) se pri računanju razrijeđenih zarada po dionici dodaje nazivniku.

Instrumenti zavisnih subjekata, zajedničkih poduhvata ili pridruženih subjekata

- A11. Potencijalne obične dionice zavisnog subjekta, zajedničkog poduhvata ili pridruženog subjekta koje su konvertibilne ili u obične dionice tog zavisnog subjekta, zajedničkog poduhvata ili pridruženog subjekta, ili u obične dionice matičnog subjekta ili ulagača sa zajedničkom kontrolom nad, ili značajnim utjecajem (izvještajni subjekt) na, subjekt u koji se ulaže se pri računanju razrijeđenih zarada po dionici uključuju na sljedeći način:
- (a) instrumenti koje je emitirao zavisni subjekt, zajednički poduhvat ili pridruženi subjekt koji svojim imalcima omogućavaju stjecanje običnih dionica tog zavisnog subjekta, zajedničkog poduhvata ili pridruženog subjekta, uključuju se pri računanju podataka o razrijeđenim zaradama po dionici zavisnog subjekta, zajedničkog poduhvata ili pridruženog subjekta. Te zarade po dionici se zatim uključuju pri računanju zarada po dionici izvještajnog subjekta na osnovu toga što izvještajni subjekt drži instrumente zavisnog subjekta, zajedničkog poduhvata ili pridruženog subjekta.
 - (b) instrumenti zavisnog subjekta, zajedničkog poduhvata ili pridruženog subjekta koji su konvertibilni u obične dionice izvještajnog subjekta se za svrhu računanja razrijeđenih zarada po dionici smatraju dijelom potencijalnih običnih dionica izvještajnog subjekta. Isto tako, opcije ili varanti koje je zavisni subjekt, zajednički poduhvat ili pridruženi

subjekt emitirao za kupovinu običnih dionica izvještajnog subjekta se pri računanju konsolidiranih razrijeđenih zarada po dionici smatraju dijelom potencijalnih običnih dionica izvještajnog subjekta.

- A12. Za svrhu utvrđivanja efekata zarada po dionici instrumenata koje je emitirao izvještajni subjekt i koji su konvertibilni u obične dionice zavisnog subjekta, zajedničkog poduhvata ili pridruženog subjekta se pretpostavlja da su ti instrumenti zamijenjeni te da je u skladu s tačkom 33 izvršeno potrebno usklađenje brojnika (dobit ili gubitak koji se može pripisati vlasnicima običnih dionica matičnog subjekta). Pored tih usklađivanja, brojnici se usklađuje za sve promjene dobiti ili gubitka koje izvještajni subjekt iskaže (kao što je prihod od dividendi ili prihod od metode udjela) koje se mogu pripisati povećanju broja običnih dionica zavisnog subjekta, zajedničkog poduhvata ili pridruženog subjekta koje su u opticaju kao rezultat pretpostavljene konverzije. Brojnici se pri računanju razrijeđenih zarada po dionici ne mijenja zbog toga što se broj običnih dionica izvještajnog subjekta u opticaju ne bi promijenio nakon pretpostavljene konverzije.

Participativni vlasnički instrumenti i dvoklasne obične dionice

- A13. Kapital nekih subjekata uključuje:
- (a) instrumente koji učestvuju u dividendama s običnim dionicama u skladu s ranije utvrđenom formulom (na primjer, dvije za jednu), ponekad s gornjom granicom iznosa učešća (na primjer, do, ali ne preko, određenog iznosa po dionici).
 - (b) klasu običnih dionica sa stopom dividendi koja je različita od stope neke druge klase običnih dionica, ali bez prijašnjih ili povlaštenih prava.
- A14. Za svrhu računanja razrijeđenih zarada po dionici, pretpostavlja se konverzija onih instrumenata opisanih u tački A13. koji su konvertibilni u obične dionice ako je efekat razrjeđujući. Za one instrumente koji nisu konvertibilni u neku klasu običnih dionica, dobit ili gubitak perioda se raspoređuje na različite klase dionica i participativnih vlasničkih instrumenata u skladu s njihovim pravima na dividende ili drugim pravima na učešće u neraspodijeljenoj zaradi. Za računanje osnovnih i razrijeđenih zarada po dionici:
- (a) dobit ili gubitak koji se može pripisati vlasnicima običnih dionica matičnog subjekta se usklađuje (dobit se smanjuje a gubitak povećava) za iznos dividendi objavljen u periodu za svaku klasu dionica te za ugovoreni iznos dividendi (ili kamata na participativne obveznice) koji se mora isplatiti za period (na primjer, neisplaćene kumulativne dividende).
 - (b) preostala dobit ili gubitak se raspoređuje na obične dionice i participativne vlasničke instrumente u mjeri u kojoj bi svaki instrument učestvovao u zaradi kao da je sva dobit ili sav gubitak perioda raspodijeljen. Ukupna dobit ili ukupni gubitak raspoređen na svaku klasu vlasničkih instrumenata se utvrđuje sabiranjem iznosa raspoređenog na dividende s iznosom koji je raspoređen na mogućnost učestvovanja.
 - (c) ukupni iznos dobiti ili gubitka raspoređen na svaku klasu vlasničkih instrumenata se dijeli brojem instrumenata u opticaju na koje je raspoređena zarada, kako bi se utvrdila zarada po dionici zadati instrument.

Za računanje razrijeđenih zarada po dionici, sve potencijalne obične dionice za koje se pretpostavlja da su emitirane se uključuju u obične dionice u opticaju.

Djelimično plaćene dionice

- A15. Kada su obične dionice emitirane, ali nisu u potpunosti plaćene, pri računanju osnovnih zarada po dionici se tretiraju kao da su dio obične dionice u onoj mjeri u kojoj imaju pravo učešća u dividendama tokom perioda u odnosu na potpuno plaćene obične dionice.
- A16. U mjeri u kojoj nemaju pravo na učešće u dividendama tokom perioda, djelimično plaćene dionice se pri računanju razrijeđenih zarada po dionici tretiraju kao ekvivalenti varanata ili opcija. Pretpostavlja se da neplaćeni iznos predstavlja priliv korišten za kupovinu običnih dionica. Broj dionica uključenih u razrijeđene zarade po dionici je razlika između broja upisanih dionica i broja dionica za koje se pretpostavlja da su kupljene.